

Годівля свиней

План лекції.

1. *Основні принципи нормування годівлі свиней.*
2. *Основні показники, що збалансовуються в раціонах і їх вплив на здоров'я і продуктивність.*
3. *Корми і техніка годівлі в різні фізіологічні періоди.*
4. *Контроль за повноцінністю годівлі свиноматок.*

Основні принципи нормування годівлі свиней.

Галузь свинарства постачає свинину, яка є високоцінним продуктом харчування, а також шкури й щетину. Висока економічна ефективність виробництва продукції свинарства зумовлюється важливими біологічними і господарськими особливостями тварин цього виду й забезпечується в результаті створення оптимальних умов їх утримання та годівлі.

Багатоплідність у свиней найвища серед усіх сільськогосподарських тварин. У середньому вона становить 10 – 12 поросят за опорос (інколи 20 – 30).

Великоплідність. Поросята народжуються живою масою 1,0 – 1,3 кг, а до 8 – 10-місячного віку вона може збільшуватися у 100 разів. Дуже цінною біологічною особливістю свиней є короткий період вагітності (поросності) – 114 – 115 діб. Це дає можливість одержувати від свиноматки по два опороси за рік.

Скороспілість. Молодняк сучасних порід свиней у 4 – 5-місячному віці досягає статевої зрілості. Проте для одержання повноцінного приплоду свиноматок осіменяють у 9 – 10-місячному віці.

Молодняк на інтенсивній м'ясній відгодівлі досягає живої маси 100 – 110 кг у 6 – 7-місячному віці.

Важлива біологічна ознака свиней ще й та, що через кожні 18 – 21 добу свиноматки приходять в охоту і можуть запліднитися та давати приплід у будь-яку пору року. Тому свинину можна одержувати рівномірно протягом усього року, максимально ефективно використовуючи тварини й приміщення, забезпечуючи ритмічність роботи переробних підприємств.

Характерною особливістю є також низькі витрати корму на 1 кг приросту живої маси – 4,0 – 4,5 корм. од. За цим показником свині поступаються лише бройлерам.

Забійний вихід свиней коливається у межах від 75 до 82% (залежно від породи, віку, статі та вгодованості).

Для порівняння: наведений показник у великої рогатої худоби і овець становить, відповідно, 40 – 70 і 40 – 60%.

Якість м'яса. Свинина переважає м'ясо інших сільськогосподарських тварин за поживністю та смаковими якостями. Вона добре консервується, довго зберігається не втрачаючи якості (у засоленому чи копченому вигляді). Для свинини характерно значно вищий вміст жиру, а тому енергетична цінність її вища, ніж м'яса тварин інших видів *Всеїдність* є важливою властивістю свиней. Вони поїдають корми як рослинного, так і тваринного походження, а також харчові та інші відходи. Свині охоче поїдають і

коренебульбоплоди, зелені корми. Але вони гірше, ніж жуйні, використовують грубі корми через високий вміст у їхньому складі клітковини.

Основні показники, що збалансовуються в раціонах і їх вплив на здоров'я і продуктивність.

За фізіологічним станом свиноматок поділяють на холостих, поросних і підсисних (лактуючих).

При підготовці до парування або осіменіння годівлю свиноматок нормують так: із розрахунку на 100 кг живої маси холостих свиноматок віком до двох років повинно припадати 1,5 – 1,8 корм. од. та 1,8 – 2,4 кг сухої речовини раціону, старших, відповідно 1,4 – 1,6 корм. од. та 1,2 – 1,6 кг. Для холостих свиноматок низької або дуже високої вгодованості норми слід коригувати з розрахунку 0,4 корм. од. на 100 кг живої маси.

Розрізняють такі типи годівлі свиней (і свиноматок зокрема) концентратний, концентратно-коренеплідний і концентратно-картопляний.

Холостим свиноматкам обов'язково згодовують зелені корми і трав'яне борошно, які містять фітоестрагени. Вони сприяють прояву охоти. З концентрованих кормів використовують овес, ячмінь, пшеничні висівки, а також кормові дріжджі. Добовий раціон холостої дорослої свиноматки (жива маса 200 кг) у зимовий період може бути таким, кг: суміш концкормів 2,5 – 3,0, трав'яне борошно – до 1, коренеплоди – 3 – 4, знежирене молоко чи сколотини – не менше 1. Останні можна замінити еквівалентною за протеїном кількістю інших кормів тваринного походження.

На промислових комплексах із безвигульним утриманням свиноматок за відсутності в раціонах зелених та інших соковитих кормів для стимуляції статевої охоти застосовують ін'єкції СЖК.

Парувати свиноматок доцільно з 9 – 10-місячного віку, коли вони досягнуть живої маси 120 – 130 кг. Нераціональним вважається як дуже ранне (у віці 9 міс), так і пізнє (у віці старше 12 міс) парування. При ранньому паруванні свинки не закінчують свого розвитку, від них одержують дрібних поросят. Пізнє парування не вигідне економічно, оскільки в цьому разі знижується інтенсивність використання тварин.

Неповноцінна годівля й недоліки в утриманні поросних свиноматок є основними причинами загибелі зародків на ранніх стадіях розвитку та народження слабких поросят. Найкритичніші періоди – перший місяць після запліднення та останній – поросності. Згодовування недоброякісних кормів і скупчене утримання свиноматок упродовж першого місяця поросності можуть бути причиною загибелі великої кількості зародків та абортів. У останній місяць поросності значно зростає інтенсивність обміну речовин: рівень нагромадження енергії і протеїну в тілі свиноматок збільшуються у 8 – 10 разів, оскільки швидкість росту плодів у цей період різко зростає.

Крім цього тварини потребують нагромадження в тілі певних запасів поживних речовин, за рахунок яких буде утворюватися молозиво і молоко.

У результаті розвитку ембріонів та нагромадження резервних речовин у середньому за період поросності жива маса молодих свиноматок повинна збільшуватися на 50 – 60, дорослих – на 35 – 50 кг.

Для поросних свиноматок взимку необхідно організувати щоденний активний моціон, улітку на 4 – 6 год щоденно випускати на пасовище.

Корми і техніка годівлі в різні фізіологічні періоди.

Норми годівлі поросних свиноматок визначають з урахуванням живої маси і періоду поросності (перші 84 чи останні 30 днів).

Упродовж періоду поросності раціони тварин систематично контролюють за енергетичною, протейною, амінокислотною, мінеральною та вітамінною поживністю. За недостатності тієї або іншої поживної речовини або вітаміну тварини можуть народжувати багато мертвих (чи нежиттєздатних) поросят.

У господарствах, не забезпечених спеціальними (повнораціонними) комбікормами, можна застосовувати концентратно–картопляний чи концентратно–коренеплідний типи годівлі. Необхідно стежити, щоб у раціоні поросних свиноматок не було мерзлих, гнилих і уражених грибами кормів, оскільки їх поїдання може спричинити аборти, передчасні роди і народження мертвих поросят.

Кормову суміш (добовий раціон) порослим свиноматкам краще згодовувати у вигляді зволоженої маси. Роздають її 2 рази на добу – вранці й ввечері, а за наявності в раціоні великої кількості соковитих і грубих кормів практикують триразову годівлю.

Напувають тварин досхочу чистою водою температурою не нижче 10°C. Холодна вода може стати причиною абортів.

Підготовка свиноматок до опоросу. За 7 – 10 днів до опоросу свиноматок переводять у заздалегідь очищені й продезінфіковані свинарники–маточники і поміщають в індивідуальні станки. Свинарник–маточник краще розділити на ізольовані бокси, розраховані на утримання в кожному 30 свиноматок, які б одночасно (протягом 1 – 2 діб) опоросилися.

За 5 – 7 днів до опоросу раціон (даванка кормів) свиноматки поступово зменшують так, щоб на день родів згодовувати не більше половини добової даванки кормів. За цієї умови не перевантажується травний канал тварини, не здавлюються плоди і не стимулюється утворення молока. Одночасно застосовують прогулянки. За 5 – 6 год до початку опоросу свиноматок не годують, а лише напувають чистою свіжою водою.

До опоросу заздалегідь треба приготувати: чистий рушник для витирання рук, 10%-й розчин йоду, чисту м'яку мішковину для обтирання новонароджених поросят, сухий ящик із м'якою підстилкою, відро з теплою водою, продезінфіковані ножиці для перерізання пуповини і нитки для її перев'язування, пристрій для дезінфекції рук після приймання кожного поросяти й обмивання зовнішніх статевих органів свиноматки після опоросу, фарбу (хімічний олівець) для мічення новонароджених, ваги із кліткою для зважування поросят.

За 2 – 3 доби до опоросу свиноматка починає непокоїтися, у неї набрякає й опускається вим'я, збільшуються та червоніють соски. За добу до опоросу, а інколи й раніше, із сосків при легкому надавлюванні виділяється молозиво.

За 2 – 3 год до опоросу свиноматки непокояться, риються у підстилці, роблять із неї “гнізда”, дуже часто лягають і знову встають, ходять по станку. У

них з'являються потуги, які при нормальному опоросі повторюються через кожні 5 – 20 хв і супроводжуються появою нового поросяти.

Опорос триває близько 2 – 3 год (інколи до 6 год і більше). При значній його затримці потрібно стимулювати потуги підсаджуванням до сосків поросят і введенням свиноматці внутрішньом'язово 10

– 20 МО окситоцину або підшкірно 1 мл прозерину. Через 5 – 10 хв спостерігається посилення потуг. Новонароджене порося беруть на руки, обережно й швидко очищають йому рот, ніс і вуха від слизу, що заважає нормальному диханню, мішковиною витирають насухо все його тіло, починаючи з голови. Потім на відстані 5 – 6 см від черева перев'язують ниткою пуповину й відрізають її за 1 – 2 см від перев'язаного місця.

Місце зрізу змазують 10%-м розчином йоду. Після цього поросят поміщають у ящики із сухою, м'якою і теплою підстилкою. Потім їх підсаджують до свиноматки для ссання молозива.

Опорос вважається завершеним, якщо повністю вийшов послід. Після закінчення опоросу послід, обрізки пуповини, мертвнонароджених поросят і підстилку видаляють із станка. Не допускають поїдання свиноматками посліду, оскільки це може призвести до поїдання ними поросят. Забруднені місця на тілі свиноматок обмивають теплою водою і насухо витирають. Після опоросу свиноматці дають 3 – 4 л теплої води або знежиреного молока.

Контроль за повноцінністю годівлі свиноматок.

Необхідно ретельно контролювати якість кормів, тому, що мерзлі, гnilі і уражені грибками можуть викликати аборти і народження мертвих поросят. Не рекомендується згодовувати поросним маткам макуху і шроти хрестоцвітних, бавовника, конопель, а також пивну дробину і барду.

Слід зазначити, що достатня за рівнем і повноцінністю годівля свиноматок як в першу, так і в другу половину поросності забезпечує добрий ріст ембріонів, крупноплідність, багатоплідність та високу молочну продуктивність маток.

Повноцінність годівлі поросних свиноматок оцінюють за їх живою масою, кількістю поросят при народженні та середньою масою одного поросяти.